

Actualisatie ‘Buitengewoon Duurzaam’

Versie 3.0 - 18 november 2016

Waarom een actualisatie?

In 2012 is de duurzaamheidsvisie ‘Buitengewoon Duurzaam’ vastgesteld. Met de visie heeft de gemeente Aa en Hunze aangegeven dat duurzaamheid een belangrijk leidend principe is bij de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijk beleid. De duurzaamheidsvisie werd dan ook nauw verbonden met de Strategische Toekomstvisie 2020.

Duurzaamheid is een begrip waarover zoveel beelden en verschillende interpretaties bestaan dat het al snel leidt tot spraakverwarring. De commissie Brundtland introduceerde het begrip in 1987 als volgt:

“Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder het vermogen aan te tasten om te voorzien in de behoeften van toekomstige generaties”

In juli 2016 heeft de fractie van GroenLinks een motie ingediend in de gemeenteraad om de duurzaamheidsvisie uit 2012 te voorzien van een update. Deze motie is destijds unaniem aangenomen in de gemeenteraad. Dit document is mede naar aanleiding van die motie opgesteld.

De tijd heeft sinds 2012 niet stil gestaan. Zowel binnen de gemeente als daarbuiten hebben tal van ontwikkelingen plaats gevonden die van invloed zijn op de keuzes die we als gemeente maken. Het huidige beleid is vastgelegd in het Collegeprogramma 2014-2018. Als verdere uitwerking is de Strategische Toekomstvisie 2020, waar de duurzaamheidsvisie ‘Buitengewoon Duurzaam’ mede op was gebaseerd, herijkt en kent nu een zichthorizon tot 2025. Op onderdelen komen de uitdagingen waar de gemeente voor staat rond het thema duurzaamheid al terug in de herijkte Toekomstvisie. Deze actualisatie van de duurzaamheidsvisie legt in aanvulling daarop nog eens de focus op een aantal belangrijke thema's.

De hoofdkeuzes gemaakt in de herijkte Toekomstvisie blijken nog steeds houdbaar en blijven ook voor de toekomst relevant:

1. Investeren in kwaliteit van wonen en voorzieningen;
2. Investeren in een levendige en zorgzame samenleving;
3. Investeren in de recreatieve toeristische ontwikkeling;
4. Investeren in een duurzame ontwikkeling en een robuust landschap.

Wel is een viertal accenten gezet die zijn samengevat in:

- Nieuwe kijk op bestuur en participatie;
- Nieuwe kijk op zorg;
- Nieuwe kijk op economie, werk en recreatie;

- Nieuwe kijk op voorzieningen, leefbaarheid en wonen.

Met de actualisatie van de duurzaamheidsvisie houden we, vanwege de nauwe verbinding met de Toekomstvisie, deze indeling aan. Er is geen noodzaak voor het varen van een geheel nieuwe koers. Wel vragen de snelle veranderingen in de energiewereld, maar ook veranderende maatschappelijke en economische omstandigheden, internationaal, nationaal en regionaal, om aandacht en bijstelling van de duurzaamheidsvisie op onderdelen. We stellen daarom geen geheel vernieuwde duurzaamheidsvisie op maar kiezen voor een oplegger waarin we nieuwe ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor onze gemeente presenteren. Daarbij houden we de structuur van de bestaande duurzaamheidsvisie aan. Op deze manier worden de lange termijn ambities rond het thema van duurzaamheid opnieuw geijkt.

De duurzaamheidsvisie kent 4 thema's:

1. Nieuwe energie
2. Wonen en werken
3. Zorg en leefbaarheid
4. Landbouw, recreatie en landschap

Op basis van de maatschappelijke ontwikkelingen die we zien en de relevantie daarvan voor onze gemeente en de gewenste versnelling bij een aantal thema's leggen we in deze herijking focus op de thema's 'Nieuwe energie' en 'Wonen en werken'. De beide andere thema's (3 en 4) blijven onverminderd relevant voor de duurzame ontwikkeling van onze gemeente maar worden in andere beleidsdomeinen reeds voldoende geadresseerd. Dit betekent concreet dat we duidelijke keuzes maken in het uitvoeringsplan voor 2017; we presenteren een aantal concrete projecten op de terreinen energie en wonen en werken.

Per thema beschrijven we kort de relevante trends. Deze tekst wordt gecompleteerd met een projectenlijst voor het jaar 2017. Bijlage 1 geeft een schets van onze inzet de afgelopen jaren rond het thema duurzaamheid.

Nieuwe energie voor Aa en Hunze

Inleiding

De gemeente heeft zich tot doel gesteld om de CO₂ uitstoot in 2025 terug te brengen tot 50% van de uitstoot in 2010. Verkeer en vervoer worden daarbij buiten beschouwing gelaten gezien de beperkte invloed van de gemeente op mobiliteit.

Trends en ontwikkelingen:

Internationaal was er in december 2015 een grote doorbraak. In Parijs stemden bijna 200 deelnemers van de 21ste UN klimaatconferentie in met een nieuw, bindend, klimaatakkoord. In het akkoord is afgesproken dat de mondiale uitstoot van broeikasgassen moet worden teruggedrongen en de opwarming van de aarde moet worden beperkt tot maximaal 2 graden ten opzichte van het pré-industriële tijdperk, met 1,5 graad als streefwaarde.

In Nederland is in het in 2013 afgesloten Nationale (SER) Energieakkoord afgesproken om 14% duurzame energie te produceren in 2020. Het in januari 2016 door het ministerie van EZ uitgebrachte Energierapport – Transitie naar Duurzaam bevestigde nog eens dat fossiele paden dienen te worden verlaten en pleitte voor grotere en versnelde inzet op duurzame energie.

Dit ging volgens Urgenda¹ niet snel genoeg. In een door Urgenda aangespannen rechtszaak tegen de Nederlandse Staat stelde de rechtbank Urgenda in het gelijk en gaf aan dat de Nederlandse overheid meer en effectievere klimaatacties moet ondernemen. De rechter gaf de Nederlandse overheid de opdracht om in 2020 een reductie van de CO₂ uitstoot van minimaal 25% te realiseren ten opzichte van 1990.

Naast deze internationale en nationale ontwikkelingen vonden er regionaal ook diverse relevante ontwikkelingen waar te nemen. Zo tekenden in oktober 2016 meer dan 70 overheden, woningcorporaties, energiecoöperaties, marktpartijen, huurdersverenigingen en ngo's de Drentse Energiedeal. De ondertekening van deze deal vormde de start van de Expeditie naar Energieneutraal Wonen in Drenthe in 2040. Met deze Drentse Energiedeal zijn de ondertekenaars, waaronder de gemeente Aa en Hunze, een samenwerkingsovereenkomst aangegaan. Doel van de samenwerking is om het gebruik van fossiele energie volledig uit te bannen uit alle Drentse woningen in het jaar 2040.

Een andere belangrijke regionale ontwikkeling was dat het Rijk een Rijksinpassingsplan heeft vastgesteld voor de realisatie van windturbines in de Drentse Veenkoloniën, waaronder de locatie Gasselterboerveen met 16 windturbines met een opgesteld vermogen van ca. 48 MW.

Tenslotte zien we een trend dat er groeiende belangstelling is voor de ontwikkeling van energiecoöperaties en andere burgerinitiatieven rond het thema energie. Ook in onze gemeente zien we deze ontwikkeling.

Stand van zaken gemeentelijk energieverbruik ²

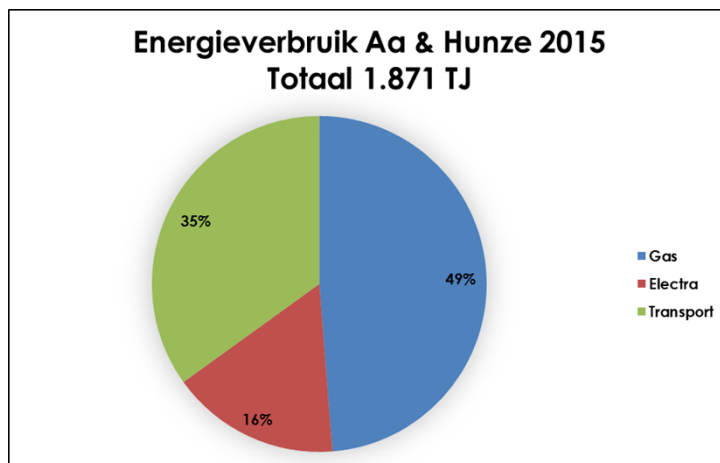
In vergelijking met 2010 is het totale energieverbruik van de gemeente in een periode van 5 jaar afgenomen van 2.143 TJ naar 1.873 TJ. Dit is een afname van 12,6%.

Het gasverbruik nam af van 1.054 TJ naar 912 TJ, een afname van 13,5%, het elektriciteitsverbruik nam af van 333 TJ naar 305 TJ, een afname van 8,3% en het brandstofverbruik nam af van 705 TJ naar 653 TJ, een afname van 7,3%.

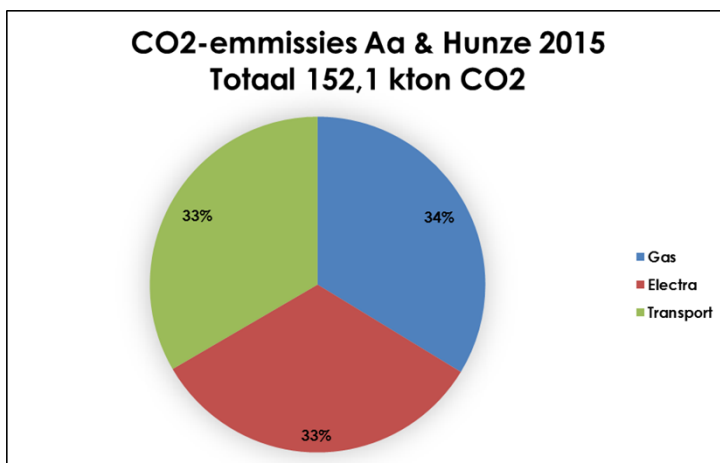
De verhouding tussen de drie categorieën (gas, elektriciteit en transportbrandstof) is sinds 2010 nauwelijks veranderd. Gas is nog steeds verantwoordelijk voor de ongeveer de helft van de totale energieconsumptie, transportbrandstof voor ongeveer een derde deel en elektriciteit voor ongeveer een zesde deel.

¹ Urgenda is de organisatie voor duurzaamheid en innovatie die Nederland, samen met bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en particulieren, sneller duurzaam wil maken.

² Cijfers zijn afkomstig uit het Programma Energie in Beeld van Enexis.

Als gevolg van de afname van het gebruik van fossiele energie was de uitstoot van CO₂ in 2015 ook vergelijkbaar lager dan in 2010. In 2015 werd ca. 152 kton CO₂ uitgestoten tegenover 168 kton in 2010. Gas, elektriciteit en verkeer & vervoer waren elk voor ongeveer een derde verantwoordelijk voor de emissie van CO₂.

In de duurzaamheidsvisie van 2012 werd de ambitie geformuleerd om tussen 2010 en 2025 de CO₂ uitstoot te halveren van 114 kton naar 57 kton. Omdat de gemeente weinig tot geen invloed heeft op de categorie verkeer & vervoer blijft deze daarbij buiten beschouwing. Zonder verkeer & vervoer werd in 2010 113,9 kton uitgestoten. In 2015 was dit 101,3 kton, een afname van 11,1%. Daarmee is dus in de periode 2010-2015 ongeveer 22% van de ambitie voor 2025 gerealiseerd.

Bij deze positieve ontwikkeling dient wel een kanttekening te worden geplaatst. 2010 was namelijk het koudste jaar sinds 1987 met een gemiddelde temperatuur van 9,1 °C. In 2015 was de gemiddelde temperatuur met 10,9 °C veel hoger. Dientengevolge was er in 2015 veel minder gas nodig voor ruimteverwarming. De afname in de emissie van CO₂ kan voor ongeveer 90% worden verklaard uit het verschil in de gemiddelde temperatuur van 2010 en 2015. Wanneer voor het temperatuurverschil wordt gecorrigeerd, blijkt nauwelijks sprake van een afname van het energieverbruik tussen 2010 en 2015. Daarmee volgt de gemeente Aa en Hunze de landelijke trend; de jaarlijkse energie efficiency winst is ongeveer gelijk aan de economische groei, waardoor het totale energieverbruik gecorrigeerd voor temperatuur ongeveer gelijk blijft.

Als de gemeente de gestelde ambities voor het jaar 2025 wil halen, dan volstaat het niet om landelijke trends te volgen. Een forse versnelling ten opzichte van het beleid van de afgelopen 5 jaar is daarvoor vereist.

Herijking tot 2018

Conclusie: de energietransitie vraagt om versnelling en intensivering. Dat geldt niet alleen voor onze gemeente maar voor de gehele provincie. De komende jaren zullen we daarom stevig inzetten op projecten rond energiebesparing en duurzame energieproductie.

Wonen en werken

Inleiding

Duurzame woningen in een unieke woonomgeving, dat is kortgezegd onze ambitie. Mede daarom hebben wij de Drentse Energiedeal ondertekend en ons aangesloten bij de Expeditie naar Energieneutraal Wonen in Drenthe in 2040. Het inwonertal van de gemeente is in de afgelopen jaren licht afgenomen met ca. 1% t.o.v. 2012. De verwachting is dan ook dat de bevolking in het komende decennium niet zal toenemen. Om die reden zal nieuwbouw in de gemeente beperkt blijven. Grote aandacht wordt daarom gegeven aan de bestaande woningvoorraad. Het overgrote deel van de woningvoorraad van 2040 staat er immers al! Wij stimuleren, ondersteunen en faciliteren eigenaar-bewoners en woningcorporaties waar mogelijk om de zowel bestaande woningvoorraad als nieuwbouw verder te verduurzamen.

Wat 'werken' betreft richten wij ons op het ondersteunen van ondernemers bij het verduurzamen van hun bedrijf. Zo zullen wij inzetten op het stimuleren van energiebesparingsmaatregelen en de toepassing van duurzame energie bij bedrijven in onze gemeente. Dit draagt bij aan zowel vermindering van de milieudruk als de verlaging van energielasten voor ons MKB.

Trends en ontwikkelingen

De Provincie Drenthe heeft met de Drentse Energiedeal het initiatief genomen voor een programma dat moet leiden tot energieneutraal wonen voor alle inwoners in Drenthe in 2040. Onze gemeente is projectpartner in de Drentse Energiedeal. Gemiddeld betalen huishoudens in Drenthe € 1800,- per jaar aan energie. Dat betekent dat een huishouden tot 2040 ongeveer € 45.000,- kwijt zal zijn aan energielasten. Dat bedrag kan ook worden gezien als het benodigde investeringsbudget om de woning energieneutraal te maken. De investering kan dan immers worden afgelost met de vermeden energiekosten. Voor de gehele gemeente gaat het in theorie om een investering van ongeveer 500 miljoen euro (ruim 11.000 woningen). Hiermee zou de lokale economie enorm kunnen worden versterkt!

Voor bedrijven geldt dat zij volgens de wet Milieubeheer energiemaatregelen dienen te treffen die binnen 5 jaar kunnen worden terugverdiend. Dit blijkt in de praktijk niet eenvoudig te realiseren. Wij willen onze bedrijven daarin ondersteunen en faciliteren.

Met het programma VANG (van afval naar grondstof) stimuleren we steeds verder gaande recycling van afvalstromen. In 2015 werd 63% van ons afval gerecycled. Onze doelstelling voor 2020 is dit percentage te verhogen naar 75%.

Op het afvalbrengstation (ABS) werden in 2015 matrassen en EPS (piepschuim verpakkingsmateriaal) apart ingezameld en werden plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankkartons (PMD) gescheiden ingezameld middels de oranje container. Direct na de invoering van de oranje container voor het PMD afval hebben we de inzamelfrequentie van PMD verhoogd naar 1 maal per 2 weken. De inzamelfrequentie van het restafval is verlaagd naar 1 maal per 4 weken.

We stimuleren afvalscheiding door voorlichting te geven over het scheiden van glas, papier, textiel, GFT, PMD en over alle zaken die op het ABS kunnen worden aangeboden zoals elektrische en elektronische apparaten, klein chemisch afval, oude metalen, vlakglas, schoon puin en asbest.

Naast huishoudelijke afval en afval dat wordt binnengebracht op het ABS zetten we een aanpak op voor het tegengaan van zwerfafval. Daarbij doen we een pilot om zwerfafval ook te scheiden in verschillende fracties (PMD en restafval). Daarnaast plaatsen we blikvangers langs diverse fietsroutes in de gemeente, met name langs fietsroutes naar middelbare scholen om zo de hoeveelheid zwerfafval verder te reduceren.

Herijking tot 2018

Vooruitlopend op het Bouwbesluit, waarin de gestelde eisen aan energiezuinigheid van nieuwbouwwoningen en -utiliteitsgebouwen met de jaren steeds strenger worden, willen we stimuleren dat nieuw te bouwen woningen in de wijk Nooitgedacht nu reeds energieneutraal worden opgeleverd. We willen dit bereiken door een korting te geven op de prijs van bouw kavels in Nooitgedacht onder de voorwaarde dat de huizen op deze kavels energieneutraal worden gebouwd in plaats van volgens de op dat moment geldende eisen uit het Bouwbesluit.

Ook willen we stimuleren dat er in bestaande woningen energiebesparende maatregelen worden genomen. Daartoe wordt, in samenwerking met het Drents Energieloket en in aansluiting bij het beleid van de Provincie Drenthe, een duurzaamheidslening in het leven geroepen.

Daarnaast zullen we inzetten op het stimuleren van energiebesparende maatregelen en de toepassing van duurzame energie bij bedrijven in onze gemeente zodat de maatregelen die volgens de wet Milieubeheer dienen te worden genomen (terugverdientijd minder dan 5 jaar) ook daadwerkelijk worden genomen. Wij willen daarnaast bedrijven er toe bewegen nog een schepje bovenop datgene wat wettelijk verplicht is te doen. Om dit te bewerkstelligen zoeken we de samenwerking met de Drentse Energie Organisatie. Doel is een gunstige leenfaciliteit in het leven te roepen voor MKB bedrijven uit de gemeente. Hiermee kunnen deze bedrijven energiebesparende maatregelen en maatregelen die resulteren in de productie van duurzame energie tegen financieel gunstige voorwaarden financieren.

Verder willen we de productie van zonne-energie in de gemeente verder stimuleren. Naast zonnepanelen op daken van huizen kijken we ook naar daken van bedrijven en naar niet gebruikte bouw kavels op bedrijventerreinen. In het kader van meervoudig ruimtegebruik gaat daarbij de voorkeur uit naar daken van bedrijven. Bedrijventerreinen in de gemeente worden op dit moment niet volledig benut. De

verwachting is dat dit op de korte en middellange termijn niet zal veranderen. Dit biedt ruimte om na te denken over een alternatieve bestemming voor een deel van de nog beschikbare kavels. Mogelijkerwijs zou een zonneakker door een lokaal consortium van bedrijven of een nog op te richten lokale energiecoöperatie kunnen worden geëxploiteerd. Wij willen lokale consortia, hetzij van burgers, hetzij van bedrijven, de mogelijkheid bieden c.q. faciliteren om zonne-projecten op te zetten. We sluiten voor de bepaling van geschiktheid van locaties voor zonnevelden aan bij de “zonneladder” van de Provincie Drenthe als kaderstellende richtlijn.

Zorg en Leefbaarheid

Inleiding

In de herijkte Toekomstvisie 2025 wordt aan dit thema ruim aandacht besteed. Het vergroten van de betrokkenheid en participatie van inwoners aan de samenleving is een belangrijke randvoorwaarde voor duurzame ontwikkeling. Uitgangspunt is daarom dat alle inwoners moeten kunnen deelnemen aan de samenleving. Dat vraagt om gemeenschapszin. Dorpen laten zien dat er veel aandacht en ruimte is voor zorg gerelateerde initiatieven. Dat willen wij ondersteunen.

Trends en ontwikkelingen

Voor de zorg geldt dat de gemeente veel extra zorgtaken heeft gekregen, zoals de jeugdzorg. Demografische trends zoals krimp, vergrijzing en ontgroening vragen tevens om actief beleid. Naoberschap nieuwe stijl dient daarom te worden gestimuleerd. Ten aanzien van het thema leefbaarheid zien wij dat behoud en versterking van de identiteit van dorpen steeds belangrijker wordt. Veel zaken worden ‘van onder op’ georganiseerd. Coöperatieve vormen van samenwerking groeien. De dorpen zijn aan zet bij het maken van keuzes. Dat willen we faciliteren en stimuleren dat dat zoveel mogelijk duurzaam gebeurt. Dorpen die in het kader van het Jaar van de dorpen willen gaan voor de titel ‘Meest duurzame dorp’, willen we daarbij ondersteunen.

Herijking tot 2018

We beschouwen krimp en vergrijzing als belangrijke trends die de gemeentelijke inzet voor een belangrijk deel zullen bepalen. Dat betekent bijvoorbeeld dat levensloopbestendig bouwen en wonen zal worden meegenomen in onze woonopgave zodat mensen langer thuis kunnen wonen. Dorpen zijn daarbij aan zet bij het maken van keuzes. In het Jaar van de dorpen zullen wij bij innovaties in de zorg zoveel mogelijk aansluiten bij initiatieven uit de dorpen.

Landbouw, recreatie en landschap

Inleiding

Onze gemeente is hét recreatiegebied van Drenthe. De kwaliteit van ons landschap is een bepalend onderdeel van onze leefomgeving. Duurzame ontwikkeling van een robuust landschap is en blijft daarom een belangrijk streven.

Trends en ontwikkelingen

De schaalvergroting in de landbouw zet door. Met name in de melkveesector zijn de ontwikkelingen na de afschaffing van de melk quota snel gegaan. In deze sector bieden

nieuwe ontwikkelingen zoals mono-mestvergistings wellicht interessante perspectieven voor de verduurzaming van de zowel de melkveehouderij als van de regionale energievoorziening.

De recreatiesector is en blijft een belangrijke economische pijler in onze gemeente. Aandacht voor lokale (ruimtelijke) kwaliteiten is daarom van groot belang

Herijking tot 2018

Wij blijven investeren in recreatieve toeristische ontwikkeling gericht op het landelijke karakter van de omgeving en de grote rijkdom aan natuurwaarden. Investeren in energiebesparende maatregelen en in de productie van duurzame energie willen we stimuleren via een leenfaciliteit in de vorm van een revolverend fonds.

Actualisatie van de duurzaamheidsvisie en een projectenplan

Integrale aanpak staat centraal

Duurzaamheid houdt een prominente plek in ons beleid. Daarbij kiezen we voor een vanzelfsprekende aansluiting bij de Herijkte Toekomstvisie 2015-2025. De afgelopen jaren is veel gebeurd. Een overzicht wordt gegeven in de bijlage. De ontwikkelingen van de laatste jaren, die ook aanleiding zijn voor de actualisatie van de duurzaamheidsvisie, laten zien dat de gekozen routes zoals beschreven in 'Aa en Hunze: buitengewoon duurzaam', bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van onze gemeente. Tegelijkertijd wordt duidelijk dat focus nodig is om de gewenste versnelling op een aantal thema's te realiseren en dat op elkaar ingrijpende maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een integrale aanpak. Met deze actualisatie kiezen we daarom voor een samenhangende aanpak op een aantal thema's die de afgelopen jaren van belang zijn gebleken: 'Nieuwe energie' en 'Wonen en werken'. Met een integrale aanpak kunnen wij onze ambities zo efficiënt en effectief mogelijk realiseren.

We willen onze inzet en projecten zodanig kiezen dat er meervoudige effecten kunnen optreden die belangrijk zijn voor de duurzame ontwikkeling van onze gemeente. Een fors aandeel van onze inspanning is gerelateerd aan de energie opgave. Gebleken is dat intensivering en versnelling nodig is om onze doelen te realiseren. Daarbij kiezen we voor projecten die ook andere doelstellingen dienen. Zo kan investeren in het verduurzamen van de energievoorziening van de gebouwde omgeving direct worden gekoppeld aan maatregelen die mensen in staat stellen om langer thuis te blijven wonen. Dat geldt ook voor het MKB: investeren in energiebesparing en duurzame energie vermindert de energielasten.

Ook burgerinitiatieven bieden meervoudige kansen. Energie coöperaties kunnen op termijn 'inverdienen' (via de zogenaamde terugleververgoeding). Daarmee kunnen collectieve voorzieningen in dorpen worden ondersteund. Kortom: de komende jaren zetten wij in op projecten die ons op meerdere fronten helpen bij de duurzame ontwikkeling van onze gemeente. Een overzicht wordt gegeven in het projectenoverzicht.

Projectenlijst A - Kernprojecten

Titel	omschrijving	Budget
Energielening voor het MKB	De gemeente Aa en Hunze wil in nauwe samenwerking met de Drentse Energie Organisatie een leenfaciliteit in de vorm van een revolverend fonds creëren. Lokale MKB- en recreatieondernemers kunnen via deze faciliteit tegen gunstige voorwaarden geld lenen om energiebesparende maatregelen en investeringen in de productie van duurzame energie te financieren.	€ 75.000
Energiescans woningbezitters Duurzaamheidslening in aanvulling op de rijksregeling	In samenwerking met het Drents Energieloket zal de gemeente voor 2017 een faciliteit voor particuliere woningeigenaren in het leven roepen. Deze zal bestaan uit een combinatie van een energiescan en een duurzaamheidslening. Bij de invulling van deze faciliteit zullen we aansluiten bij het provinciaal beleid op dit gebied. Daarmee krijgen particulieren extra mogelijkheden (naast reeds bestaande mogelijkheden zoals de Zonnelening 2017) om bijvoorbeeld hun huis beter te isoleren.	€ 75.000
Stimuleren energieneutrale nieuwbouw	In de nieuwbouwwijk Nooitgedacht wil de gemeente energieneutraal bouwen bevorderen door de grondprijs van de kavels te verlagen mits dat tot gevolg heeft dat er op de kavel een energieneutrale woning wordt gebouwd. In totaal stelt de gemeente € 50.000 beschikbaar aan kortingen op de grondprijs.	€ 50.000

Projectenlijst B – Additionele projecten

Titel	omschrijving	Budget
Ondersteuning bij de oprichting van lokale energiecoöperaties.	Lokale energie coöperaties dragen in de toekomst de energievoorziening in dorpen. Samen met het Drents Energie Loket en de NMFD willen we deze ontwikkeling verder ondersteunen.	€ 10.000
Realisatie van additionele laadpalen	Op dit moment is het aantal elektrische laadpalen in de gemeente nog zeer beperkt. Daar willen we op korte termijn wat aan doen door additionele laadpalen te bevorderen.	€ 10.000
Afvalscheiding	Opstarten van nieuwe initiatieven om afvalscheiding verder te bevorderen op weg naar het doel van 75% afvalscheiding in 2020.	€ 5.000

Bijlage 1

In de duurzaamheidsvisie van 2012 zijn 4 sectoren benoemd als onderdeel van deze duurzaamheidsvisie. In deze bijlage wordt de inzet van de gemeente per sector kort op een rij gezet.

Nieuwe energie

- Realisatie van twee oplaadpunten voor elektrische auto's in Gieten: bij de Rabobank en bij de carpoolplaats.
- Geen vergisting van snoeiafval tot biogas; wel aanlevering t.b.v. zwembad en sporthal Annen en doorverkoop aan bedrijf t.b.v. verdere verwerking
- De gemeente heeft zonnepanelen geplaatst op het dak van het gemeentehuis, waardoor het gemeentehuis energielabel A heeft.
- Op alle dorpshuizen, MFC De Spil, op het kantoor van het ABS, sporthal Gieten en Boerhoorn Rolde zijn zonnepanelen geplaatst.
- Het zwembad Zwanemeer in Gieten wordt door een pellet kachel met houtbrokjes verwarmd waardoor geen aardgas meer wordt gebruikt. Het zwembad en de sporthal in Annen worden door de zelfde kachel verwarmd met snoeiafval van de gemeente. Hierdoor wordt 30 tot 40 duizend kuub gas op jaarbasis bespaard.
- Deelname aan Energy Challenges

Wonen en werken

- Subsidie voor EPA (energie prestatie advies) adviezen
- Zonnelingen voor particulieren
- Samenwerking met Drents Energieloket en het Energiebureau
- Woningcorporatie "Volmacht" zeer actief bij verduurzaming van de eigen woningvoorraad.
- Vertienvoudiging van het aantal particulieren met zonnecellen sinds 2011.

Zorg en leefbaarheid

- Vanuit de bevolking is de vereniging Eco Oostermoer opgericht. De vereniging richt zich op duurzaamheid en leefbaarheid. Focus ligt momenteel bij de uitrol van glasvezel in de gemeente. Duurzame energie is echter ook een aandachtspunt voor de vereniging.
- Regelmatig overleg tussen dorpen en college over leefbaarheid

Landbouw, recreatie en Landschap

- Volgens recente gegevens zijn momenteel 5 accommodaties voorzien van een Green Key (camping het Horstmannsbos te Gasselte, Landal Resort Hof van Saksen te Nooitgedacht, Hotel Erkelens te Rolde, Landgoed de Berenkuil te Grolloo, Camping en groepsaccommodatie De Warme Bossen te Schoonloo)